

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 24Co/16/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8314204856
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 11. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eliška Wagshalová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2017:8314204856.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Elišky Wagshalovej a členov senátu JUDr. Antónie Kandravej a JUDr. Martina Barana v právnej veci žalobcu : CD Consulting, s.r.o., IČO: 264 29 705, so sídlom Příkop 843/4, Zábřovice, 602 00 Brno, Česká republika, proti žalovanej : I. Z., nar.: XX.XX.XXXX, bytom Y. XXXX/XX, XXX XX F., štátny občan SR, za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalovanej: Združenie spotrebiteľov Slovenska, o.z., so sídlom Janka Kráľa 7, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 42 309 166, právne zastúpeného: Mgr. Henrichom Schindlerom, advokátom, so sídlom Janka Kráľa 7, 974 01 Banská Bystrica, v konaní o zaplatenie 300,- Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Humenné č. k. 6C/31/2014 - 55 zo dňa 10.05.2016 jednohlasne takto

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e sa rozsudok.

II. Žalovaná a Združenie spotrebiteľov Slovenska, o.z., m a j ú n á r o k voči žalobcovi na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Humenné (ďalej ako „súd prvej inštancie“) zastavil konanie v časti o zaplatenie zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne a žalobu zamietol. Ďalej rozhodol, že pripúšťa vstup Združenia spotrebiteľov Slovenska, o.z., so sídlom Janka Kráľa 7, Banská Bystrica, ako vedľajšieho účastníka na strane žalovanej. Súd žalovanej náhradu trov konania nepriznal a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť vedľajšiemu účastníkovi trovy konania vo výške 79,90 Eur, na adresu právneho zástupcu vedľajšieho účastníka, v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Uviedol, že žalobca sa návrhom (tlačivo A - návrh na uplatnenie pohľadávky, článok 4, ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady /ES/ číslo 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu) domáhal zaplatenia sumy 300,- Eur s príslušenstvom z titulu zmenky vystavenej žalovanou. Vzniknutý právny vzťah vyhodnotil súd prvej inštancie ako vzťah spotrebiteľský a na tento vzťah boli aplikované ustanovenia spotrebiteľského práva. Súd okrem iného považoval zmluvné dojednanie - dohodu o vyplnení zmenky za neprijateľnú zmluvnú podmienku a takéto dojednanie ako aj samotnú zmenku za absolútne neplatné. Preto súd žalobu žalobcu zamietol. Žalobca zobral žalobu v časti zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne späť pred prvým pojednávaním, preto súd v zmysle § 96 ods. 1, 3 O.s.p. konanie v tejto časti zastavil. Podmienky na vstup vedľajšieho účastníka do konania v čase jeho vstupu považoval za splnené, preto pripustil vstup združenia do konania. Vzhľadom na úspech žalovanej v spore priznal združeniu náhradu trov konania.

2. Proti tomuto rozsudku v časti výroku o zamietnutí návrhu, o pripustení vstupu vedľajšieho účastníka a voči výroku o povinnosti uhradiť trovy konania podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Namietal, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a nesprávne právne

posúdenie veci. Podľa názoru žalobcu súd prvej inštancie pri vykonávaní dokazovania nepostupoval v súlade so zákonom. Záver súdu považuje za nesprávny a vyplývajúci z nesprávneho právneho posúdenia veci. Uviedol, že pre vstup združenia do konania je potrebný súhlas žalovaného. Navrhol napadnutý rozsudok zmeniť tak, že odvolací súd jeho návrhu vyhovie a uplatnil si náhradu trov konania.

3. K odvolaniu žalobcu sa vyjadril vedľajší účastník. Uviedol, že v zmysle platných predpisov a judikatúry ESD je povinnosťou súdu v každom štádiu konania a to aj v každom druhu konania a to bez výnimky ex offa skúmať, či sa nejedná o spotrebiteľský vzťah, s tým, ak súd príde k pozitívnemu zisteniu, na uvedený vzťah aplikovať právne normy spotrebiteľského práva. Dojednanie v zmluve, ktoré by zaväzovalo spotrebiteľa vyplniť blankozmenku je v rozpore s dobrými mravmi a je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Uplatňovanie nároku žalobcom zo zmenky je neplatný právny úkon v dôsledku obchádzania zákona o spotrebiteľských úveroch, ako aj Občianskeho zákonníka. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil a uplatnil si trovy odvolacieho konania.

4. Na vyjadrenie vedľajšieho účastníka k odvolaniu reagoval žalobca, ktorý vo svojom vyjadrení upozornil, že Civilný sporový poriadok neobsahuje v právnej úprave intervencie podobné ustanovenia ako bolo ustanovenie § 93 ods. 2 O.s.p.. Z toho vyplýva, že právnická osoba, ktorej predmetom činnosti je ochrana práv podľa osobitného predpisu nemôže v konaní vystupovať ako intervenient, pretože nie je možné aby preukázala právny záujem na výsledku konania. Právnická osoba, ktorej predmetom činnosti je ochrana práv podľa osobitného predpisu môže v konaní vystupovať len ako iný subjekt a nie ako intervenient. Táto právnická osoba nemá nový súhlas žalovaného, preto ma žalobca za to, že nemôže vystupovať v tomto konaní ani ako iný subjekt. Žalobca si uplatnil nárok na náhradu trov konania za podané vyjadrenie v odvolacom konaní.

5. Krajský súd v Prešove ako odvolací súd príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok ďalej len „C.s.p.“), vzhľadom na včas podané odvolanie (§ 362 ods. 1 C.s.p.), preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad uvedených v ust. § 379 a § 380 C.s.p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania a zistil, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

6. Odvolací súd nevidí dôvod na odklon od právneho názoru, ktorý by mal byť žalobcovi známy z rozsudkov odvolacieho súdu (napr. sp. zn. 6Co/61/2015, 6Co/291/2015, 6Co/236/2015, 6Co/144/2015, 6Co/125/2015, 20Co/152/2015, 20Co/16/2014, 20Co/171/2015 a iné).

7. Súd prvej inštancie vo veci v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdom prvej inštancie, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje a len pre zdôraznenie správnosti dopĺňa.

8. Ak zmenka vznikla na zabezpečenie splnenia dlhu zo spotrebiteľskej zmluvy, ide o spotrebiteľskú zmenku, v rámci ktorej existujú odlišnosti oproti zmenke z iného právneho vzťahu. Jednou z odlišností spotrebiteľskej zmenky je zohľadnenie kauzy právneho vzťahu, z ktorého zmenka vznikla. Ďalšou odlišnosťou spotrebiteľskej zmluvy je ex offa súdna kontrola neprijateľnosti podmienok zmluvy, z ktorej zmenka vznikla a zmluvných podmienok jej vyplnenia. To platí aj v právnych veciach podľa nariadenia č. 861/2007, v ktorých je spotrebiteľ žalovaným.

9. V zmluve o úvere okrem údajov potrebných na identifikáciu žalovanej (meno a priezvisko, bydlisko, dátum narodenia, rodné číslo, číslo občianskeho preukazu), iné údaje uvedené nie sú. Z iných konaní je známe, že právny predchodca žalobcu subjekty podnikajúce, resp. vykonávajúce činnosť na základe iného ako živnostenského oprávnenia špecifikuje v zmluvách o úvere aj ich obchodným menom a prideleným identifikačným číslom. Takéto údaje v predmetnej zmluve uvedené nie sú. Právny predchodca žalobcu mal v predmete svojej činnosti poskytovanie úverov a v priebehu odvolacieho konania nebolo preukázané, aby úver poskytol žalovanej za účelom výkonu obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti tohto účastníka. Za takejto situácie záver o spotrebiteľskom charaktere zmluvy o úvere má oporu vo vykonanom dokazovaní.

10. Ustanovenie § 17 zákona č. 191/1950 Zb. odkazuje na okolnosti „nadobúdania zmenky“ na strane indosatára. Indosatárovi možno robiť námietky, ak pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka, teda ak pri nadobúdaní zmenky nekonal dobromyseľne (uznesenie NS SR 3Obo/3/2007). Dobromyseľnosť indosatára CD Consulting je vylúčená z dôvodu, že každá zmenka obsahuje číslo, ktoré je číslom príslušnej úverovej zmluvy (to možno zistiť porovnaním so spisom). Pri nadobúdaní takého veľkého a masového množstva zmieniek, ktoré sú označené rôznymi číslami a ku ktorému indosant (POHOTOVOSTĚ) musel poskytnúť určité údaje o platení, možno vychádzať z toho, že indosatár vedel, že určité kauzálne vzťahy existujú, ale spoliehal sa na to, že nebudú mať na jeho zmenkové práva vplyv. Vzhľadom na to možno tvrdiť, že pri nadobúdaní zmenky konal na škodu dlžníka.

11. Ak má byť zabezpečené naplnenie cieľa sledovaného právnymi predpismi na ochranu spotrebiteľa, je nutné umožniť súdu skúmať charakter právneho vzťahu, na základe ktorého došlo k vystaveniu zmenky a v prípade zistenia, že ide o vzťah spotrebiteľský, podrobiť skúmaniu zmluvné podmienky z hľadiska ich neprijateľnosti. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na závery NS SR vyslovené v stanovisku č. 93/2015 zo dňa 20.10.2015, v zmysle ktorého, ak by pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky súd nemal možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok či zhodnotiť platnosť zmenky samotnej, išlo by o neprijateľné zníženie právnej ochrany prináležiacej spotrebiteľovi a o porušenie zásady efektivity. Rigidná aplikácia ust. § 17 ZZŠ by spôsobila spotrebiteľovi neprimerané ťažkosti pri až následnom možnom domáhaní sa ochrany svojich práv. Povinnosť všeobecného súdu posúdiť uplatnený nárok aj z hľadiska súladu s dobrými mravmi je zvýraznená v tých prípadoch, keď ju účastník konania výslovne namieta, musí však na ňu prihliadať aj v prípadoch, kedy takýto rozpor zistí súd sám pri prieskume ex offa, keďže na absolútnu neplatnosť úkonu súd musí prihliadať ex lege. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu normu účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

12. V slovenskom právnom poriadku navyše platí ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z., ktoré ukladá orgánu rozhodujúcemu o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliadať aj bez návrhu na námietky spotrebiteľa. Opäť teleologickým výkladom uvedeného ustanovenia možno dospieť k záveru, že z neho vyplýva aj právo skúmať, či vôbec ide o nárok zo spotrebiteľskej zmluvy, inak by toto ustanovenie nemalo zmysel. Z tejto povinnosti nie je vyňaté ani konanie podľa nariadenia 861/2007, ktoré v čl. 19 odkazuje na národné procesné právo a hmotné právo neupravuje vôbec.

13. Navyše Súdny dvor EÚ vo viacerých rozsudkoch týkajúcich sa smernice 93/13/EHS (počnúc C-240-244/98, Oceano Grupo Editorial, C-243/08, Pannon GSM) vyslovil, že národný súd musí mať možnosť skúmať neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách ex offa, neskôr (C-137/08, VB Pénzügyi Lízing) dokonca vyslovil, že ich musí skúmať ex offa a (C-618/10, Banco Espanol de Credito), že odporuje európskemu právu, ak ich súd nemôže skúmať a limine (t.j. ak ich môže skúmať len ex post). V takých prípadoch musí národný súd vykladať národné procesné i hmotné právo konformne s právom EÚ.

14. Pokiaľ ide o dohodu o vyplňovacom práve zmenky, táto ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o dôsledkoch vystavenia zmenky pre spotrebiteľa. Z uzatvorenej dohody žiadne informácie o dôsledkoch vystavenia zmenky pre žalovaného nevyplývajú. Žalobca a ani jeho právny predchodca sa svojej zodpovednosti za uzatvorenie neprijateľnej zmluvnej podmienky nemôžu zbaviť ani poukazom na princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedľuje) uplatnením jeho dôsledkov v neprospech žalovaného. Kým rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa treba vyžadovať v najvyššej možnej miere, jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa bude prichádzať do úvahy len výnimočne, ak to budú odôvodňovať konkrétne okolnosti prípadu. Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov reality praktického života, a teda aj zdravému rozumu odporuje požiadavka na podrobné znalosti právnych predpisov zo strany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovať v tejto oblasti mu nemôže byť na ujmu.

15. Žalobca je po spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o. nástupcom práv zo zmenky. Na žalobcu dopadajú všetky dôsledky nečestného konania vrátane toho, že musí počítať s odmietnutím súdnej ochrany.

Súdna ochrana sa principiálne neposkytuje osobe konajúcej so zlým úmyslom. Súd chráni vzťahy založené na dobromyseľnosti a čestnosti. Dobromyseľnosť je vylúčená pri návrhoch, v ktorých osoba musela pri elementárnej opatrnosti zistiť, že sú založené na nečestnosti.

16. Kódex o ochrane spotrebiteľa (zákon č. 250/2007 Z. z.) zakotvil definíciu konania v rozpore s dobrými mravmi (§ 4 ods. 8). Konanie v rozpore s čestnou obchodnou praxou je teda nielen konaním proti dobrým mravom ale explicitne proti zákonu.

17. Žalobca pri tisícoch postúpení si musel byť dobre vedomý, že ide v skutočnosti o zmenkových dlžníkov ako spotrebiteľov, na ktorých dopadá osobitná ochrana (§ 52 a nasl. OZ) a ktorých postavenie nie je možné nijako zhoršovať oproti postaveniu, ktoré garantuje Občiansky zákonník (§ 54 ods.1 OZ). Zmenky indosované na žalobcu majú priamy odkaz na úverové zmluvy, osobné prepojenie cez rovnakého pôvodného právneho zástupcu (Fridrich Paľko, s.r.o.) a žalobcovi postačovalo vynaložiť minimálne úsilie, aby zistil spotrebiteľskú povahu úverovej zmluvy a jej zabezpečenie zmenkou.

18. K účasti Združenia ako vedľajšieho účastníka odvolací súd uvádza, že podľa čl. 19 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktoré upravuje rozhodné procesné právo, pokiaľ toto nariadenie neustanovuje inak, európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie, a teda v čase rozhodovania súdu prvej inštancie Občianskym súdnym poriadkom. Citované nariadenie účasť vedľajšieho účastníka nevyklučuje a ani ho neupravuje, a preto pri rozhodovaní o prípustnosti vstupu vedľajšieho účastníka je potrebné postupovať v zmysle Občianskeho súdneho poriadku, konkrétne podľa ustanovení § 93 ods. 1 až 4 O.s.p.. Podľa názoru súdu zo znenia predmetného nariadenia, ktoré vedľajšie účastníctvo nijakým spôsobom neupravuje, nemožno vyvodiť záver, že toto nariadenie vylučuje možnosť vedľajšieho účastníctva. Nakoľko teda citované nariadenie účasť vedľajšieho účastníka nevyklučuje, v súlade s čl. 19 nariadenia sa konanie riadi procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie. Z uvedeného vyplýva, že boli splnené všetky podmienky pre to, aby v konaní ako vedľajší účastník na strane žalovaného mohlo vystupovať združenie, ktoré sa stalo vedľajším účastníkom v okamihu, keď došlo súdu jeho oznámenie, že vstupuje do konania na strane žalovaného. K námietke žalobcu týkajúcej sa absencie súhlasu žalovaného so vstupom združenia do konania odvolací súd dodáva, že právnou úpravou účinnou od 01.01.2015 nemôžu byť dotknuté účinky procesných úkonov uskutočnených pred jej účinnosťou, nakoľko takýmto postupom by došlo k porušeniu zákazu retroaktivity. Splnenie podmienok na vstup vedľajšieho účastníka do konania (udelenie súhlasu so vstupom do konania), ktoré boli do právnej úpravy zavedené až s účinnosťou od 01.01.2015 teda nemožno vyžadovať vtedy, ak vedľajší účastník vstúpil do konania za účinnosti predošlej právnej úpravy (v čase do 31.12.2014). Tým by sa totiž odňal účinok procesného úkonu (vstupu vedľajšieho účastníka do konania), ktorý už nastal. Odvolací súd zároveň poukazuje aj na ustanovenie § 470 ods. 2 C.s.p., podľa ktorého právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa Združenie stalo vedľajším účastníkom podľa doterajších právnych predpisov, jeho vedľajšie účastníctvo zostáva aj naďalej zachované. Na doplnenie odvolací súd dáva do pozornosti aj uznesenie NS SR sp. zn. 6Cdo/181/2015 zo dňa 22.11.2016, podľa ktorého na procesných právach a povinnostiach subjektu vystupujúceho v konaní (spore) ako vedľajší účastník nič nezmenila zmena právnej úpravy spočívajúca v zrušení Občianskeho súdneho poriadku a v nadobudnutí účinnosti Civilného sporového poriadku od 1. júla 2016.

19. Vzhľadom na to, že združenie účinne vstúpilo do konania na strane žalovanej a bránilo jeho záujmy, súd prvej inštancie správne rozhodol, keď mu priznal právo na náhradu trov konania. Občianske združenie je plne legitimovaným subjektom na vystupovanie v tomto konaní ako subjekt, ktorý ochraňuje práva spotrebiteľa, a to v zmysle § 93 ods. 2 O.s.p. účinného do 30.06.2016. Právo na právne zastúpenie je garantované aj Ústavou SR, konkrétne článkom 47 ods. 2. Činnosť združenia bola účelná, pretože viedla k sledovanému cieľu za použitia primeraných prostriedkov. Pokiaľ činnosť viedla k sledovanému cieľu, nie je možné hodnotiť ju ako neúčelnú, a to aj za takého stavu, že súd z úradnej moci je povinný prihliadať existenciu neprijateľných zmluvných podmienok.

20. Na základe uvedených skutočností odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 387 ods. 1 a 2 C.s.p..

21. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovenia § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 a § 256 ods. 1 C.s.p.. Dôvodom takéhoto rozhodnutia o trovách bola skutočnosť, že žalobcovi vzhľadom na výsledok odvolacieho konania nevznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania, naopak v odvolacom konaní boli žalovaná a Združenie spotrebiteľov Slovenska, o.z., úspešní v celom rozsahu, preto im odvolací súd priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobcovi v rozsahu 100 %. O výške náhrady trov konania rozhodne v zmysle ustanovenia § 262 ods. 2 súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia.

Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).